

Bijlage VWO
2022

tijdvak 3

Latijnse taal en cultuur

Tekstboekje

Tekst 1

---

1 C. PLINIUS TACITO SUO S.

2 Petis ut tibi avunculi mei exitum scribam, quo verius tradere posteris
3 possis. Gratias ago; nam video morti eius si celebretur a te immortalem
4 gloriam esse propositam. Quamvis enim pulcherrimarum clade terrarum,
5 ut populi ut urbes memorabili casu, quasi semper victurus occiderit,
6 quamvis ipse plurima opera et mansura condiderit, multum tamen
7 perpetuitati eius scriptorum tuorum aeternitas addet. Equidem beatos
8 puto, quibus deorum munere datum est aut facere scribenda aut scribere
9 legenda, beatissimos vero quibus utrumque. Horum in numero avunculus
10 meus et suis libris et tuis erit. Quo libentius suscipio, deosco etiam quod
11 iniungis.

12 Erat Miseni classemque imperio praesens regebat. Nonum kal.
13 Septembres hora fere septima mater mea indicat ei adparere nubem
14 inusitata et magnitudine et specie. Usus ille sole, mox frigida, gustaverat
15 iacens studebatque; poscit soleas, ascendit locum ex quo maxime
16 miraculum illud conspici poterat. Nubes — incertum procul intuentibus ex
17 quo monte (Vesuvium fuisse postea cognitum est) — oriebatur, cuius
18 similitudinem et formam non alia magis arbor quam pinus expresserit.
19 Nam longissimo velut trunco elata in altum quibusdam ramis
20 diffundebatur, credo quia recenti spiritu evecta, dein senescente eo
21 destituta aut etiam pondere suo victa in latitudinem vanescebat, candida
22 interdum, interdum sordida et maculosa prout terram cineremve
23 sustulerat. Magnum propiusque noscendum ut eruditissimo viro visum.
24 Iubet liburnicam aptari; mihi si venire una vellem facit copiam; respondi
25 studere me malle, et forte ipse quod scriberem dederat.

(In het hier weggelaten gedeelte beschrijft Plinius wat zijn oom meegemaakt heeft.)

26 Interim Miseni ego et mater — sed nihil ad historiam, nec tu aliud quam
27 de exitu eius scire voluisti. Finem ergo faciam. Unum adiciam, omnia me
28 quibus interfueram quaeque statim, cum maxime vera memorantur,
29 audieram, persecutum. Tu potissima excerpes; aliud est enim epistulam
30 aliud historiam, aliud amico aliud omnibus scribere. Vale.

Plinius, Epistulae 6.16.1-7 en 21-22

Tekst 2

---

1 Beste Tacitus,
2 Je zegt dat mijn brief, die ik op jouw verzoek schreef over de dood van
3 mijn oom, je nieuwsgierig heeft gemaakt. Ik was achtergebleven in
4 Misenum (op dat punt had ik mijn verslag afgebroken). Nu wil je weten
5 wat ik daar voor angsten en gevaren heb doorstaan. Hoewel mijn hart bij
6 de herinnering huivert... zal ik beginnen.
7 Na het vertrek van mijn oom besteedde ik de rest van mijn tijd aan
8 studie. Daarvoor was ik immers thuisgebleven.

Plinius, Epistulae 6.20.1-2

Tekst 3

---

1 Sum, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper,
2 sed non obscurus nec male notus eques,
3 sed toto legor orbe frequens et dicitur 'Hic est',
4 quodque cinis paucis hoc mihi vita dedit.
5 At tua centenis incumbunt tecta columnis,
6 et libertinas arca flagellat opes,
7 magnaue Niliacae servit tibi gleba Syenes,
8 tondet et innumeros Gallica Parma greges.
9 Hoc ego tuque sumus: sed quod sum, non potes esse:
10 tu quod es, e populo quilibet esse potest.

Martialis, Epigrammata 5.13

Tekst 4

Een nieuw politiek klimaat.

1 Frustra, Blanditiae, venitis ad me
2 attritis miserabiles labellis:
3 dicturus dominum deumque non sum.
4 Iam non est locus hac in urbe vobis;
5 ad Parthos procul ite pilleatos
6 et turpes humilesque supplicesque
7 pictorum sola basiate regum.
8 Non est hic dominus sed imperator,
9 sed iustissimus omnium senator,
10 per quem de Stygia domo reducta est
11 siccis rustica Veritas capillis.
12 Hoc sub principe, si sapis, caveto
13 verbis, Roma, prioribus loquaris.

Martialis, Epigrammata 10.72

Tekst 5

Slotwoorden van de Panegyricus.

1 Tu voce imperatoris quid sentires locutus, filium illi nobis parentem tibi
2 pontificem maximum elegisti. Quo maiore fiducia isdem illis votis, quae
3 ipse pro se nuncupari iubet, oro et obtestor, 'si bene rem publicam, si ex
4 utilitate omnium regit', primum ut illum nepotibus nostris ac pronepotibus
5 serves, deinde ut quandoque successorem ei tribuas, quem genuerit quem
6 formaverit similemque fecerit adoptato, aut si hoc fato negatur, in consilio
7 sis eligenti monstresque aliquem, quem adoptari in Capitolio deceat.

8 Vobis, patres conscripti, quantum debeam, publicis etiam monumentis
9 continetur. Vos mihi in tribunatu quietis, in praetura modestiae, vos in
10 istis etiam officiis, quae studiis nostris circa tuendos socios iniunxeratis,
11 cum <fidei> tum constantiae antiquissimum testimonium perhibuistis. Vos
12 proxime destinationem consulatus mei his acclamationibus adprobavistis,
13 ut intelligam etiam atque etiam enitendum mihi, ut hunc consensum
14 vestrum complectar et teneam, et in dies augeam. Etenim memini tunc
15 verissime iudicari, meruerit quis honorem necne, cum adeptus est. Vos
16 modo favete huic proposito et credite: si cursu quodam proventus ab illo
17 insidiosissimo principe, ante quam profiteretur odium bonorum, postquam
18 professus est substiti, cum viderem quae ad honores compendia paterent
19 longius iter malui; si malis temporibus inter maestos et paventes, bonis
20 inter securos gaudentesque numeror; si denique in tantum diligo optimum
21 principem, in quantum invisus pessimo fui; ego reverentiae vestrae sic
22 semper inserviam, non ut me consulem et mox consularem, sed ut
23 candidatum consulatus putem.

Plinius, Panegyricus 94.4-95.5

Tekst 6

Robustus, een vooraanstaande Romein uit de ridderstand, is op reis gegaan en sindsdien is hij vermist. Zijn zoon heeft naspeuringen gedaan en is er al achter gekomen dat Robustus aanvankelijk een eind samen heeft gereisd met Atilius Scaurus, een vriend van Plinius.

Nu heeft een andere vriend van Plinius mede namens de zoon van Robustus aan Plinius een brief geschreven om hem om hulp te vragen. In de onderstaande antwoordbrief schrijft Plinius dat hij wel wil helpen, maar dat hij weinig hoop heeft op succes.

1 Scribis Robustum, splendidum equitem Romanum, cum Atilio Scauro
2 amico meo Ocriculum usque commune iter peregrisse, deinde nusquam
3 comparuisse; petis ut Scaurus veniat nosque, si potest, in aliqua
4 inquisitionis vestigia inducat. Veniet; vereor ne frustra. Suspikor enim tale
5 nescio quid Robusto accidisse quale aliquando Metilio Crispo municipi
6 meo. Huic ego ordinem impetraveram atque etiam proficiscenti
7 quadraginta milia nummum ad instruendum se ornandumque donaveram,
8 nec postea aut epistulas eius aut aliquem de exitu nuntium accepi.
9 Interceptusne sit a suis an cum suis dubium: certe non ipse, non
10 quisquam ex servis eius apparuit, ut ne Robusti quidem. Experiamur
11 tamen, accersamus Scaurum; demus hoc tuis, demus optimi adolescentis
12 honestissimis precibus, qui pietate mira, mira etiam sagacitate patrem
13 quaerit.

Mogen de goden geven dat hij hem vindt, net zoals hij al uitgevonden heeft met wie hij samen gereisd heeft!
Hartelijke groeten.

Plinius, Epistulae 6.25

Aantekeningen

- regel 2*   **Ocriculum** Ocriculum (*een stad, 70 km ten noorden van Rome*)
- regel 3-4*   **Ocriculum usque = usque Ocriculum**
- regel 4*   **aliqua vestigia = aliquod vestigium**
- regel 4-5*   **frustra** *Vul aan: sit*
- regel 6*   **tale nescio quid ... quale** net zoiets onverklaarbaars ... als
- regel 6*   **ordo, ordinis** promotie tot officier
- regel 7*   **proficiscenti** *Vul aan: ei*
- regel 7*   **quadraginta milia nummum** veertigduizend sestertiën
- regel 7*   **se instruere** een uitrusting aanschaffen
- regel 7*   **ornandum** *Vul aan: se*
- regel 7*   **se ornare** een mooi uniform kopen
- regel 8*   **exitu** *Vul aan: eius*
- regel 9*   **intercipere** vermoorden
- regel 9*   **sui** (*tweemaal*) zijn reisgenoten
- regel 9*   **dubium** *Vul aan: est*
- regel 9*   **certe non ipse** *Vul aan: apparuit*
- regel 10*   **ut ne Robusti quidem** zoals ook niet is gebeurd in het geval van Robustus
- regel 11*   **accersere = arcessere**
- regel 11-12*   **demus hoc t/m precibus** laat ik dit dan doen voor jou, en voor die goede en trouwe zoon